

دانشنامه اماکن مذهبی، فرهنگی و تاریخی جهان

معرفی آرامگاه‌های
پیامبران، امامان، امامزادگان، عرفا، مشاهیر
و مهمترین معابد و اماکن تاریخی

به کوشش: حیدر شجاعی

www.yetab.ir

سرشناسه :	شجاعی، حیدر، ۱۳۴۵ -
عنوان و نام پدیدآور :	دانشنامه اماکن مذهبی، فرهنگی و تاریخی جهان: معرفی، آراستگیهای پیامبران، امامان، امامزادگان، عرفاء، مشاهیر و مهمت ب.، معارف و اماکن، تاریخ، آیه کوشش، حیدر، شجاعی، تهران: فهرست، ۱۳۹۰.
مشخصات نشر :	۵۴۴ ص: مصور
مشخصات ظاهری :	شلیک
شلیک :	978-964-6351-76-9
وضعیت فهرست نویسی :	فیبیا
پلمبیت :	بالای عنوان، راهنمای گردشگری.
موضوع :	مختصری -- کتبهای راهنما
موضوع :	آثار تاریخی
موضوع :	زیرنگارها
رده بندی کنگره :	۱۳۹۰ ش ۱۵۲/۲۵۲ G
رده بندی دیویی :	۲۳۸/۲۷۹۱
شماره کتابشناسی ملی :	۲۶۸۷۹۸۲

انتشارات فهرست

دانشنامه اماکن مذهبی، فرهنگی و تاریخی جهان

به کوشش: حیدر شجاعی

حروف نگار: مؤسسه آروین

صفحه آرای: علی اصغر خرمشاهی

مدیر فنی: قاسم میرآخوری

شابک: ۹-۷۶-۶۳۵۱-۹۶۴-۹۷۸

قیمت: ۳۴۰۰۰ تومان

تعداد: ۲۰۰۰ نسخه

چاپ: اول ۱۳۹۲

حق چاپ محفوظ است

تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۳۲۷۱۵۴۴ و ۰۹۳۵۵۱۱۵۷۱۳

فهرست

۱۲۴	ایسلند	۵	پیشگفتار
۱۲۶	بحرین	۷	آذربایجان
۱۲۹	برزیل	۱۱	آفریقای جنوبی
۱۳۲	بلژیک	۱۴	آفریقای مرکزی
۱۳۴	بلغارستان	۱۵	آلبانی
۱۳۷	بنگلادش	۱۸	آرژانتین
۱۳۹	بوتان	۲۰	آلمان
۱۴۰	بوسنی و هرزگوین	۲۷	آنگولا
۱۴۱	پاکستان	۲۸	اتریش
۱۴۷	پاناما	۳۳	اقیوپی (حبشه)
۱۴۸	پرتغال	۳۶	اردن
۱۵۱	پرو	۴۴	ارمنستان
۱۵۳	تاجیکستان	۴۶	اروگوئه
۱۵۷	تانزانیا	۴۸	ازبکستان
۱۶۲	تایلند	۵۵	اسپانیا
۱۶۵	تایوان	۶۲	استرالیا
۱۶۷	تبت	۶۵	اسکاتلند
۱۶۹	ترکمنستان	۶۶	اسلواکی
۱۷۲	ترکیه	۶۷	افغانستان
۱۹۱	تونس	۷۶	اکوادور
۱۹۵	جامو و کشمیر	۷۸	الجزایر
۱۹۷	جیبوتی	۸۱	امارات متحده عربی
۱۹۸	چاد	۸۷	اندونزی
۱۹۹	چک	۹۱	انگلستان
۲۰۳	چین	۹۶	اوکراین
۲۱۲	دانمارک	۹۸	اوگاندا
۲۱۴	روسیه	۱۰۰	ایالات متحده آمریکا
۲۲۲	رومانی	۱۰۶	ایتالیا
۲۲۴	زامبیا	۱۲۲	ایرلند

۴۰۷	گرجستان	۲۲۵	زئیر (کنگو)
۴۰۹	لائوس	۲۲۶	زیمبابوه
۴۱۰	لبنان	۲۲۷	ژاپن
۴۱۸	لهستان	۲۳۴	ساحل عاج
۴۲۱	لیبی	۲۳۵	سری لانکا
۴۲۵	مالاوی	۲۳۸	سنگاپور
۴۲۶	مالدیو	۲۴۰	سنگال
۴۲۷	مالزی	۲۴۴	سودان
۴۳۱	مالی	۲۵۰	سوریه
۴۳۲	مجارستان	۲۷۴	سومالی
۴۳۳	مراکش (مغرب)	۲۷۶	سوئد
۴۴۰	مصر	۲۷۹	سوئیس
۴۶۱	مغولستان	۲۸۳	سیرالئون
۴۶۳	مقدونیه	۲۸۴	شیلی
۴۶۵	مکزیک	۲۸۶	صحرای باختری
۴۶۷	موریتانی	۲۸۷	صربستان
۴۶۸	موزامبیک	۲۸۸	عراق
۴۷۰	میانمار (برمه)	۳۱۸	عربستان سعودی
۴۷۴	نامیبیا	۳۳۸	عمان
۴۷۵	نپال	۳۴۳	غنا
۴۷۷	نروژ	۳۴۶	فرانسه
۴۷۸	نیجر	۳۵۵	فلسطین اشغالی
۴۷۹	نیجریه	۳۷۸	فنلاند
۴۸۱	نیکاراگوا	۳۷۹	فیلیپین
۴۸۲	ونزوئلا	۳۸۲	قبرص
۴۸۵	ویتنام	۳۸۶	قرقیزستان
۴۸۶	هائیتی	۳۸۸	قزاقستان
۴۸۷	هلند	۳۸۹	قطر
۴۸۹	هندوستان	۳۹۰	کامبوج
۵۱۲	یمن	۳۹۲	کامرون
۵۱۸	یوگسلاوی	۳۹۳	کانادا
۵۱۹	یونان	۳۹۵	کرواسی
۵۲۳	منابع و مآخذ جلد دوم	۳۹۶	کره جنوبی
۵۲۵	نمایه مکان ها	۳۹۸	کره شمالی
		۳۹۹	کلمبیا
		۴۰۱	کینیا
		۴۰۳	کوبا
		۴۰۴	کویت
		۴۰۶	گامبیا

پیشگفتار

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِئُونَ وَالنَّصَارَىٰ مِنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلُوا صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ
(المائدة. آیه ۶۹)

آنان که ایمان آوردند و مسلمان شدند، و آنان که خود را یهودی می دانند و حتی صابئی های مندائی و نصرانی ها را هر آئینی که دارند، اگر به وحدانیت الله و به هنگام واپسین؛ به معاد و رستخیز ایمان واقعی داشته باشند و صالحات و کارهای شایسته انجام دهند، از سرنوشت چنین کسانی ترسی نباشد و اندوهگین نخواهند شد.

یکی از ابعاد نامتناهی رحمت خالق یکتا این است که او هرگز انسان را در عرصه ی گیتی تنها و آواره ترک نکرده است. در طول تاریخ بشر و از آغاز خلقت، انسان های صالح بی شماری بوده اند که خداوند مأموریت هدایت و رهنمونی و نجات خلق را بر دوش آنان نهاد تا همواره انسان را به سوی غایت و جهت واحدی سوق دهند. خداوند فرمود:

كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّينَ مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ وَأُنْزِلَ مَعَهُمُ الْكِتَابُ بِالْحَقِّ لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ فِي مَا اخْتَلَفُوا فِيهِ وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ فَهَدَى اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهِ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ
(البقره. آیه ۲۱۳)

مردم امت واحدی بودند و فطرت یکسانی داشتند؛ حق خداجویی در تمام انسان ها وجود دارد و این انسان است که انتخاب می کند و ظرفیت و استعداد نگهداشتن چنین حسی را در خود می پروراند یا می میراند. سپس پیامبران را به عنوان بشارتگر و هشدار دهنده مبعوث کرد و با آنان کتاب را به حق فرو فرستاد تا در میان آنچه مردم درباره اش اختلاف نظر داشتند، حکم و داوری کنند. آنان که از دستورات و تعالیم الهی که به وسیله ی پیامبران سرپیچی کنند خود را از الطاف و توفیقات الهی محروم کرده اند و سد راه تکامل خود و دیگران می شوند. و کسی در این باره اختلاف ایجاد نکرد مگر کسانی که کتاب به آنان داده شده و بعد از آن که روشنگری ها برایشان آمد به یکدیگر ظلم و تعدی نمودند. بدینسان الله به خواست خود، کسانی که ایمان آورده اند و به حقیقت آنچه در آن اختلاف داشتند رهنمون ساخت. و الله هر کس که بخواهد به سوی صراط مستقیم رهنمون می سازد.

ادیان در هر جامعه ای شالوده های اساسی فرهنگ آن جامعه را تحت تأثیر قرار می دهند. با اینحال می توان گفت که در تمام ادیان وجوه مشترک بسیاری وجود دارد. این وجوه می تواند جهت اعتقادی مثبت ارائه دهد و از سوی دیگر جنبه ی خرافات نیز در همه ی ادیان دال بر همین وجه مشترک دارد. هیچ پیامبر و مصلحی جامعه را بدون در نظر گرفتن جنبه ی

توحیدی سوق نمی دهد. در حالی که مردم در کج فهمی ها دچار اعتقادات خرافی آمیخته با مناسک عبادی و رفتارهای نا آگاهانه می شوند. یکی از وجوه مشترک بین همه ی ادیان اعتقاد به قدرت مافوق بشری است. این انعکاس فکری باعث می شود تا در ادیان ساختمان هایی مقدس تحت عناوین معبد، کلیسا، کتیسه، دیر، صومعه، مسجد، تکیه، خانقاه و به طور اخص؛ محراب، قربانگاه، منبر، نیایشگاه، گنبد، مناره و... ایجاد گردد. بنابراین برای یک معتقد به جهان بینی توحیدی جا دارد تا با افقی وسیع به نقاط مشترک میان ادیان بپردازد و آنها را جستجو نماید. به هر حال نباید فراموش کنیم که نام ادیان الهی از دیدگاه معرفت قرآنی و آیین ابراهیمی و جهان بینی توحیدی، اسلام است.

و اما این کتاب.. همانطور که در مقدمه جلد اول این مجموعه یعنی «دانشنامه اماکن مذهبی، فرهنگی و تاریخی ایران» گفته بودیم در اینجا نیز تکرار می کنیم که ما هرگز ادعا نداریم که این دانشنامه، کامل و بدون نقص می باشد. می توان گفت که این مجموعه تنها یک راهنماست. این بخش نیز مانند جلد نخست به ترتیب حروف الفبا جمع آوری و تنظیم شده است. در ضمن وجود نمایه در آخر جلد می تواند کمک شایانی به خواننده کند. امید داریم این کتاب برای محققان شمر شمر واقع شود.

از خوانندگان گرامی تقاضا داریم هرگونه انتقاد و پیشنهادی که می تواند در چاپ های بعدی مؤثر باشد به این ایمیل ارسال نمایند: haydashogace@yahoo.com

حیدر شجاعی

تهران/ ۸۸-۱۳۸۷

آذربایجان

موقعیت: جمهوری آذربایجان در شمال غربی ایران و در ضلع جنوب غربی دریای خزر واقع است.

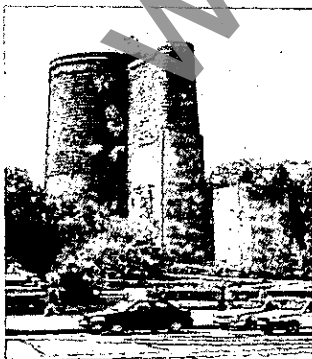
پایتخت: باکو

دیگر شهرهای مهم: گنجه، نخجوان، شیروان، آستارای جمهوری آذربایجان، اردوباد خان کندی
وجه تسمیه: گفته شده که این کشور در گذشته به نام آلینای قفقاز یا آران و شیروان اطلاق می شده است. در ضمن، نام آذربایجان در لغت از آتورپاتکان به معنای نگهدار آتش گرفته شده است.

تاریخچه: این منطقه پس از جنگهای ایران روس و طی معاهده ترکمنچای به همراه دیگر شهرهای قفقاز جنوبی از خاک ایران جدا گردید و به روسیه تزاری ملحق شد و پس از آن اتحاد جماهیر شوروی میراث دار این تغییرات گردید. در سال ۱۹۱۸ حزب مساوات با تحریک ترکان عثمانی و بر اساس عقاید ملی ترکسم دولتی تشکیل داد و نام آن را جمهوری مستقل آذربایجان نامید در سال ۱۹۲۰ این حکومت به وسیله بلشویکها سرنگون گردید.

سایر توضیحات: زبان ترکی آذربایجانی زبان رسمی مردم آذربایجان است. این کشور با ایران ۶۱۱ کیلومتر مرز مشترک دارد. ۸۹٪ جمعیت جمهوری آذربایجان آذری و ۱۱٪ تالشی، تات، ارمنی و غیره می باشد. ۷۰٪ مردم شیعه هستند و کلاً ۹۳،۴٪ مردم این کشور مسلمان اند و ۴،۸٪ مسیحی ارتدکس و بقیه نیز پیرو کیشهای دیگرند.

باکو

برای واژه باکو دو وجه تسمیه آورده شده است:

- ۱- برگرفته از واژه‌ی پهلوی باگوان (باگ یا بگ یا بگ یا بگ به معنای خدا و وان پسوندی به معنای جایگاه) واژه باگوان به باکویه تبدیل شده و تا پیش از دوره‌ی صفوی از این واژه استفاده می شده، اما از دوره‌ی صفوی باکویه به بادکوبه تبدیل شده است. ۲- برگرفته از واژه فارسی بادکوبه به دلیل وجود بادهای دائمی و گاه پرشدت. حکومت کونی آذربایجان در همه جا باکو را به باکی (به ترکی یعنی تپه) تبدیل کرده است تا آن را ریشه پارسی دورتر کرده باشد.

فاطمه صغری (بی بی هیبت)

موقعیت: ورودی شهر باکو

شرح حال: بنابه گفته ابن جوزی، امام کاظم (ع) چهار دختر به نام فاطمه داشته است: فاطمه کبری در قم، فاطمه صغری در باکو، فاطمه وسطی در اصفهان و فاطمه اخری در رشت دفن شده اند.

سایر توضیحات: حرم حضرت فاطمه صغری به دستور استالین در دسامبر ۱۹۳۹ میلادی (۱۳۱۵ شمسی) باینفیت منفجر شد و روی قبر آسفالت گردید! اما پس از فروپاشی نظام کمونیستی، مردم شیعیان خاندان اهل بیت به ساختن مجدد حرم اقدام نمودند و بقعه‌ای فعلی در سال ۱۳۷۷ شمسی طی مراسمی افتتاح گردید. در کنار قبر وی، سه فرزندش نیز دفن شده اند. گفته شده وی مدتی در روستای شیخ کندی در یک فرسخی باکو اقامت کرد. خانه اش در آن روستا امروزه به عنوان زیارتگاه می باشد. در ضمن مناره ای که پیش از مهدم ساختن حرم وجود داشت به دوران سلجوقی باز می گشته است.

رحیمه (غریبه خانم)

موقعیت: روستای مرزداران

سایر توضیحات: برخی رحیمه را خواهر امام رضا (ع) می دانند که نزد اهالی منطقه به غریبه خانم نیز شهرت دارد.

آتشکده‌ی باکو

موقعیت: ۳۰ کیلومتری شهر باکو، در بخش جنوب شرقی شبه جزیره‌ی آبرون و حومه‌ی شهر سوراخانی قرار دارد.

سایر توضیحات: ساختمان آتشکده از بیرون یک پنج ضلعی است با دیوارهای پیرامون آن و یک ورودی مرکزی که در بالای آن اتاقی برای میهمانان با نام بالاخانه درست شده است. در حیاط مرکزی بنایی چهارگوش گنبددار و پیرامون حیاط اتاق‌هایی برای راهبان وجود دارد. کتیبه‌هایی به خط سانسکریت بالای اتاق‌ها روی سنگ حک شده است. بنای چهارگوشی که در وسط حیاط قرار دارد چهارتاقی گنبدواری است که اینک آتش زیر گنبد به صورت مصنوعی و از طریق لوله‌هایی که به آن وصل شده، روشن است. اما در نقاشی‌های قدیمی که از آتشکده وجود دارد آتش از چهار ستون کوتاه روی بام نیز شعله ور بوده است. با فاصله اندکی از چهارتاقی آتش دیگری وجود دارد که گفته می شود برای سوزاندن جسد درگذشتگان بوده است. اتاق‌های پیرامون حیاط به صورت موزه‌ای درآمده که راهبان ساکن آن‌ها به صورت مجسمه‌های مومی به نمایش درآمده‌اند. مجسمه‌ها باتوجه به نقاشی‌های قدیمی و شرحی که دیدارکنندگان از آتشکده داده‌اند شناخته شده‌اند، در یکی از اتاق‌ها یک تاب در حال ریاضت کشیدن به شیوه‌ی مراضان است و در جایی دیگر عابدی در حال گرفتن پول از یک بازرگان می باشد. ساختمان چهارتاقی با تمام آتشکده‌های ایرانی تفاوت دارد و تاثیر سبک معماری هندی در آتشکده انکار ناپذیر است.

قلعه دختر (Qiz Qalası)

موقعیت: باکو

قدمت بنا: دوره ساسانی

سایر توضیحات: این اثر تاریخی که با ۲۹،۵ متر طول، ۱۶ متر عرض، و ۶ طبقه که در دو محدوده زمانی قرن ۵ و ۶ میلادی (آغاز ساخت مرحله اول) و قرن ۱۲ (مرحله دوم) ساخته شده است در فهرست میراث جهانی یونسکو به ثبت رسیده است. این قلعه در روزگار کهن، نیایشگاه آناهیتا بوده و زرتشتیان برای زیارت به آنجا می‌رفته‌اند. قلعه در سال ۱۹۶۰ مرمت و در سال ۱۹۶۴ تبدیل به موزه گردید.